

Németh Zsolt:

BIZALOMHIÁNY A MAGYAR RENDŐRSÉGNÉL – OKOK ÉS KÖVETKEZMÉNYEK

(Előadás a 2007. április 5-i konferencián)

A kriminológia hazánkban még kevésbé elismert és még kevésbé gyakorolt vizsgálati terepe az intézményrendszer működése és hatása, nevezetesen a büntető-igazságszolgáltatásé, amelyet a társadalom a bűnözés jelenségére való válaszként létrehoz és fenntart. Nem szorul különösebb bizonyításra, hogy a bizalom, amelyet Utasi Ágnes a bevezető előadásában a társadalom kötőanyagaként aposztrofált, számos összefüggésben sine qua non-ja az intézményrendszer minden elemének, hisz rábizatik az állam által monopolizált büntetőigény érvényesítése, megannyi súlyos eszközzel és felhatalmazottsággal alkotmányos jogok korlátozására. Ráadásul, legyen az a világ legjobban felszerelt bűnüldözője és álljon csupa Colombokból, a társadalom élő szövete, a lakosság közreműködése nélkül semmire nem jut. Mindannyian tudjuk, hogy a múltbeli igazság kiderítése, valamint a rend fenntartása érdekében biztosított jogosítványokkal nem csak a történelem során, hanem napjainkban is, és – amit sokan reflexszerűen és felháborodottan utasítanak vissza – Magyarországon is visszaélnék esetenként. Tovább tetéződik a baj, hogy a visszaéléseket a legritkább esetben követi reparáció, intézkedés az ismétlődés elkerülésére, a jogaiban és emberi méltóságában megsértett egyén és rajta keresztül a közösség megkövetése. Mindezek nyomán a bizalom megrendül, erodálódik vagy ki sem alakul, ez pedig társadalomnak, egyénnek (polgárnak és rendőrének), közbiztonságnak egyaránt rossz.

Az intézményrendszer egyik fontos eleme a rendőrség, a társadalmi gyakorlatban, a mindennapi életben, mindegyik intézménynél közvetlenebb kapcsolatban van az ország lakókkal. Munkájának jelentős része az emberek szeme előtt, kritikus közegben, gyakran indulatokkal terhes pillanatokban megy végbe, éppen ezért tényleg nehéz a helyzete, különösen, hogy gyorsan és látványosan kell eredményeket felmutatnia, mert a politikai váltógazdálkodás ezt követeli meg. Érdeklődésünk középpontjába ezért helyezzük, továbbá azért mert elemzésünk – ezt nyíltan le kell szögezni – a rendőrség munkaszervezetében szerzett tapasztalatokra, nem pedig tudományos kutatás tényeire támaszkodik. Alighanem nagy adóssága magyar kriminológiának az ilyesfajta témák napirendre tűzése. Finszter Géza elméleti munkássága persze éppen erről szól, korábban néhai kiváló kollégánknak Tauber Istvánnak volt ereje érdemben megközelíteni a rendőrszociológia kérdéskörét. A Magyar Kriminológiai Társaság ugyan bizonyos rendszerességgel tudományos ülésein tárgyalja egyik-másik intézmény szerepét, azonban az előadóként meghívott vezetők „diplomatikus” módon főleg az eredményekről és kevésbé a problémákról szöveget és valódi viták nem is alakultak ki ezek nyomán. Talán az egyetlen kivétel Salgó László országos rendőr-főkapitánykénti szereplése volt, ám komolyabb visszhang ennek sem nyomán verődött fel.

Pedig Salgó tábornok még nincs három éve (2002. november 22.) társaságunk nyilvánossága előtt súlyos képet vázolt a rendőrség helyzetéről: nevezetesen, „hogy noha mindenki elismeri, sokkal többet kell költeni a biztonságra, mint azt bárki is gondolta, merthogy csak az tud biztonságot szolgáltatni, aki maga is biztonságban van, de a fejlesztés rendre elmaradt, mindig a napi feladatokra kell(ett) koncentrálni. Az átszervezések valójában soha nem követték a bűnügyi helyzet tényleges alakulását, állandó a létszámhiány, a jól képzett szakemberek folyamatosan mennek el, fiataljaink tapasztalatlanok, identitászavarral küszködnek, nincs egységes akarat, nincs stabil célrendszer, jellemző a motivátlanság, a testülethez való kötődés hiánya, aggasztó méretű korrupció, állandó a költségvetési hiány, nyomasztóan szűk elhelyezési feltételek, korszerűtlen épületek festik még sötétebbre a képet. Ugyanakkor a közvélemény elvárja, hogy a rendőrség profi legyen, eredményes, de egyúttal törvényes is, nem is tudunk ennek megfelelni, még a polgárország segítségével sem”. A diagnózis félelmetes, az talán még inkább, hogy cáfolat, vita nem követte, a helyzet nem is változott, a napokban látott napvilágot a budapesti rendőrfőnök segélykiáltása, 850 rendőr, négy teljes rendőrkapitány állománya hiányzik a budapesti létszámból.

A bizalom valóban társadalmi tőke, megléte vagy hiánya komoly anyagi erővé válik. A bizalmat – ez meglehetősen közhelyszerű – nehéz megszerezni, nem elég azt óhajtani, sokat kell tenni érte. A bizalomhiány feszültséget kelt, rontja az eredményeket és növeli a költségeket, nehezíti a rendőri munkát. A magyar rendőrök rendre közhelyszerűen panaszozzák is az anyagi és erkölcsi megbecsülés hiányát. Nagyon élesen megmutatkozott a bizalomhiány például az emlékezetes móri ügyben. Amikor meghalt a rablógyilkosság nyolcadik ártatlan áldozata a kórházban miután az orvosok egy hétig

küzdöttek az életéért, senki nem vonta kétségbe, hogy a legjobb tudásuk szerint megtettek mindent érte. A rendőrség munkáját ugyancsak nem követte eredmény, irántuk azonban fokozatosan növekedett a bizalmatlanság és az elégedetlenség. A különféle intézkedések inkább azt sugallták a közvélemény számára, hogy a rendőrség a sötétben tapogatózik. A városka tele volt rendőrrel, extrém öltözetű, állig felszerelt különleges alakulatok embereivel. Nem szabad meglepődni azon, hogy ez inkább irritálta, és szorongóvá tette az embereket, mintsem megnyugtatta volna. A móriak úgy gondolták, hogy a kommandósoknak nem a településen kellene keresniük a banditákat. A rendőrség vezetői próbálták ugyan meggyőzni a lakosságot, hogy ők is mindent megtettek, de nem nagyon hittek nekik. A kisváros közvéleménye ezúttal, alighanem igazságtalanul ítélte, de érdemes a kutatni ennek a magyarázatát.

A leghelyesebb abból a feltételezésből kiindulni, hogy az emberek kollektíven tanúsított magatartásának rendszerint – jó – oka van. Alighanem arról volt szó, hogy ekkor bosszulta meg magát a megannyi lélektelen, bürokratikus ügyintézés a hétköznapi rendőri munkában, a fölényes hangnem és a hatalmaskodó bánásmód, amit sajnos bárki megtapasztalhat, ha elintézni való ügye van a rendőrségen, vagy rendőri intézkedésbe botlik. Az is meglehetősen mindennapi élménye az embereknek, hogy nem kapnak megnyugtató, alapos tájékoztatást az ügyük állásáról, legyenek bár panaszosi, sértetti, vagy elkövetői minőségben. Nagyon különös, hogy a rendőr miközben a közjóra hivatkozva, mások érdekét, védelmezését maga elé tartva cselekszik, nincs benne alázat a munkája iránt, gondolkodását és magatartását nem hatja át az (adófizető) ember tisztelete: szolgál és véd ugyan, de a saját, rendőrségi szempontjait tartja szem előtt. Ezért nem hitték a móriak abban a nagyon kritikus helyzetben, hogy sokat és szakszerűen dolgoznak ügyükben a rendőrök, pedig ekkora készültség Magyarországon még nem koncentráldott bűnügyben. (A véres lövöldözést követő 5. percben már a helyszínen voltak, a 10. percben már blokkolták a környező utcákat, fél óra múltán már az egész megye forgalmát szoros ellenőrzés alatt tartották. A bűnügyi helyszínelők négyzetcentiméterenként vizsgálták át a terepet, rengeteg azonosításra alkalmas nyomot kutattak fel és rögzítettek. Végigjárták a lakásokat, és szakavatottan kikérdezték mindenkit, megkísérelve előhívni a lappangó információkat.)

Ezzel szembe állíthatjuk a londoni rendőrség emlékezetes esetét, amikor a 2005. júliusi terrorista bombatámadások nyomán félreértették egy brazil fiatalember magatartását és valósággal kivégezték a nyílt utcán. Ezután egy ideig hazudtak a közvéleménynek és csak egy idő eltelte után ismerték el a tragikus hibát, a bizalom mégsem rendült meg irántuk.

Előadásunk címéből következik, hogy a bizalomhiány a magyar rendőrségen érzékelhető egyéni (ügyféli, tisztviselői, munkatársi) és kollektív (szervezeti kultúra, politikai viszonyok) vonatkozásaiban egyaránt. Témánknak legalább három vetülete van: 1./ A társadalom bizalma a rendőrség iránt, 2./ A rendőrség bizalma a polgároknak és végül 3./ a bizalom a rendőrségi testületen belül.

Azt állítjuk, hogy a bizalom kialakulása több ok miatt szinte lehetetlen, a bizalomhiány nagyon szerteágazó és több szintű. Mindenekelőtt talán: a magyar rendőrség nem tűri a civilkontrollt, munkájába, helyi szinten, nem avatja be a polgárokat, nem teszi világossá feladatait, nem ismerteti munkájára vonatkozó szabályzatokat, jogait és kötelességeit. Úgy kívánja a lakosságtól az együttműködést, hogy annak rá vonatkozó alapjait, szabályait és kereteit nem teszi közzé. Gyakran hivatkozik különféle szintű titkosságra, munkájának természetébe, korlátaiba nem enged bepillantást. Mindig többletforrásokat és többlet jogosítványokat követel. Arra hivatkozik, hogy jobb lenne a közbiztonság, ha mindezeket megkapná. A tudomány hiába hirdeti, hogy a közbiztonság nem egyenlő a bűnözés hiányával vagy alacsony szintjével, hogy a közbiztonság kollektív társadalmi termék. A rendőrség szívesen veszi magára a felelősséget: ha javul a bűnügyi statisztika (vagy javulást mutat, jól ismert „technikák” következtében) tüstént hirdeti, hogy ez neki köszönhető, ha romlik, magyarázkodni kényszerül, de aztán esetleg felállítják a helyéről. A rendőrség nem szereti, nem engedni a tudományos érdeklődést, hisz az, magától értetődően, kritikai szemléletű. Pedig komoly támaszt lelhetne a politikusok türelmetlenségével szemben, ha tudományosan megalapozott érvkészlete lenne, hogy feladatait a kor színvonalán, a rendelkezésre álló technikai eszközöket jól kihasználva végzi, ezzel bizonyos védettségre tenne szert. A Magyar Rendészettudományi Társaságban Jenei Zoltán, a BM közigazdasági helyettes-államtitkára, egy alkalommal arról számolt be, hogy a költségvetési vitákban rendre alulmarad, mert a döntéshozók felé nem tud hitelesen érvelni a többlet forrás-igények mellett. A lakossági szintű bizalomhiány információ vákumot eredményez a törvényhozói pedig szűkös anyagi

feltételeket. Valahogy úgy vagyunk ezzel, mint azt Petőfi írta a levél egy színész barátomhoz c. versében: „Pártolj közönség, és majd haladunk, mond a színész; és az meg így felel: haladjatok, majd aztán pártolunk; és végre mind a kettő elmarad.”

A rendőrség bezárkózása abból fakad, hogy nem ismeri, és nem ismeri el, más, ugyancsak az emberrel foglalkozó szakmák, hivatások kompetenciáját. Az a határozott véleménye – a rendőri vezetésnek is – , hogy mindenki törődjön a saját dolgával, a civil pedig ne vegye a bátorságot, hogy beleszóljon a rendőrébe. A helyi rendőrségek nem ismerik a településükön működő civilszervezeteket, nem keresik velük az együttműködést, noha célcsoportjuk, céljuk erősen átfedi egymást. A nyugati rendőr már rájött, hogy amit csak lehet, át kell engedni a civil szférának, hadd csinálják ők, persze közben a szemét, a szakmai felelősségi kontrollt rajtuk tartja. A civilek működése nem csak erőforrás kímélő, gyakran sokkal hatékonyabb, mint az állami-hatósági beavatkozás. Jól példázza a helyzetet, hogy a drogügyben ma már világszerte elismert ártalomcsökkentő tevékenységi formákat (többek között a túcsere programokat) jellemzően inkább akadályozza, mintsem támogatja. De helyi szinten gyakran még a deklaráltan rendőrségi segédcsoportnak ajánlkozó polgárörököt sem képesek partnerként kezelni. Az ügyvédi karról vallott átgondolatlan, durván általánosító felfogás pedig egyenesen megengedhetetlen. Az igazságszolgáltatás rendszerét, alapelveit nem ismerve, az ügyvédet a nyomozás akadályozójának, mit több, olykor egyenesen ellenségnek tartják.

Különösen érzékeny pontja a közönséggel (közösséggel) való viszonynak, a mulasztások, tévedések, olykor hatalommal való visszaélések tisztázása és rendezése. Az ilyesfajta panaszokat rendszerint maga a testület vizsgálja ki, és ez már önmagában is baj. Nyilvánvaló, hogy a panaszosok nem fogják elhinni a mégoly pártatlan és körültekintő vizsgálat eredményét sem. Angliában például erre olyan mechanizmus van, amely független testületek vizsgáldását teszi lehetővé. A súlyosabb minősítésű jogsértések gyanúja ugyan nálunk is a büntető-igazságszolgáltatás hatókörébe tartozik, ám az elmarasztalások történetei nem forognak közkézen, szakmai fórumokon, a különféle rendőri ballépések tanulságai a rendőrképzést is elkerülik. Pedig bizonyos jelzéseket érdemes volna felfogni, mint a Baranya Megyei Bíróságét, amikor három rendőrt felmentettek ugyan, akik egy randalírozó férfi megbilincselése közben eltörték annak karját, ám az indoklás során a bíró megjegyezte: a felmentés ellenére az intézkedésben résztvevő rendőrök sem távoznak a bíróságról emelt fővel.

A bizalomhiány súlyos megnyilvánulásaként értékelte a laikus és a szakmai közvélemény egyaránt az elhíresült Kulcsár-ügyben az ügyészség magatartását. Majd a bírósági tárgyaláson talán megtudjuk, miféle indoka volt annak, hogy a gyanúsítottat „birtokba vegyék” és a rendőrség által megkezdett, alaposan megtervezett kihallgatásának folyamatát megtörjék, a kriminalisztika törvényeit félre dobva. Akárhogyan is történt, akár okkal és ésszerűen, a rendőrséget a büntető-igazságszolgáltatás egy másik intézménye testületileg megalázta.

A telefontanú – a név nélküli bejelentések vonala – programját a rendőrség gyakran, mint sikertörténetet értékeli. Meglehet, tényleg sok használható információ érkezik, és a program bevezetésének másodlagos célja is igazolva látszik, ti., hogy könnyen elérhető csatorna nyíljon az országglakók számára a rendőrség felé. A kezdeményezés azonban könnyen értékelhető ellenkező előjellel is: éppen a sok névtelen hívás mutat rá a bizalomhiányra, mármint arra, hogy a telefonálóknak nem akadt a környezetükben elérhető és megbízható rendőr, akivel a dolgot megbeszélhették volna. A technikai eszköz alkalmazása, tehát eredményesnek mutatkozik, azonban elfedi a problémát, a lakosság-rendőr viszony hiátusait. Márpedig sok a zökkenő. Magyarországon az emberek, ha rendőrt látnak, nem a megnyugvás, a biztonságérzet terül szét bennük, sokkal inkább a szorongás attól, hogy a rendőr okot talál a velük szembeni intézkedésre, ennek keretében pedig méltatlan bánásmódra.

A közterületen a rendőrrel kapcsolat leggyakrabban igazoltatás keretében létesülhet, ennek törvényi alapja is kérdésessé tehető, azonban gyakorlata, biztosan több kárt hoz mint hasznot. Persze ez is csak feltételezés, ám nem tudunk tényleges költség-haszon elemzésről, hogy az igazoltatásokra fordított rendőrségi kapacitás vajon mekkora mérhető (körözöttek elfogása pl.) és becsülhető (közbiztonságérzet) hasznot eredményez. Feltételezzük, hogy veszteséges a művelet, azonban legalábbis demoralizáló, mégpedig a polgár és rendőr vonatkozásában egyaránt. Noha a közvélemény-kutatások a rendőrség iránti bizalom emelkedését jelzik, kétséges, hogy az ilyen megkérdésekre a válaszolónak volt-e módja, ideje átgondolni a helyzetet, vajon elegendő információ birtokában volt-e,

hogy megalapozottan megítélje azt. Arra a nézve, hogy a rendőrök mit gondolnak ugyanerről, bizalmas viszonyba kell kerülni járőrökkel, hogy megtudjuk, milyen lehangolónak tartják munkájuk merev statisztikai értékelését, hogy mi történik például az általuk kiállított (parancsnokaik által megkövetelt mennyiségű) igazoltatási lapokkal.

Előadásunk az elfogultság, sőt a „rendőrelleenség” minősítést biztosan nem fogja megúszni. Jellemző, hogy a rendőrség tagjai magánbeszélgetéseik során ennél sokkal erősebb kifejezésekkel panaszoznak a „cég” és saját munkakörülményeiket. A nyilvános beszédet azonban nem szeretik, és legyünk megértők, nem is nagyon van ehhez merszük és terepük. Bármilyen elképesztő, a magyar rendvédelmi szakmának nincs fóruma: itt a munkaerő csak végrehajtó szerepet kap, a tervezésben, a visszacsatolásban, a jogalkalmazói problémák exponálásában és megvitatásában nem számítanak rá. Talán nem véletlen, hogy míg az egykori, nagy múltú Magyar Rendőr helyébe lépett Zsaru magazin silány bulvárszínvonalon torzítja a bűnözésábrázolást, a testület életéből legfeljebb és minimális terjedelemben társasági híreket közöl.

Van egy szemlélet a magyar rendőrségen: a rendőr lehetőleg ne lakjék a működési területén, mert intézkedéseinek utóregzései kellemetlenek lehetnek magánéletében. Angliában ellenkezőleg gondolják: a rendőr lakóhelye igenis a körzetében legyen, ugyanis szerintük a rendőr a közösség része, tagja, nem pedig valami felettük álló entitás. Nyilvánvaló, hogy pl. a törvényes, de szakszerűtlen intézkedéseket mindennél hatásosabban lehetetlenné teszi, ha a rendőrnek szabadidejében és családtagjaival együtt részt kell vennie az adott közösség hétköznapijaiban. Ez a legjobb módja annak is, hogy a törvényesen alkalmazható erőszakot minimálisra csökkentsük, helyette emberibb módszereket alkalmazzunk. Kedvenc rendőrünk a nagymányoki körzeti megbízott Tolna megyében, Kremó Gyula főtörzszászlós, aki egy kivételes pillanatban valódi hőstettet hajtott végre, ám a bátorságról köznapi elképzelései vannak. Néhány évvel ezelőtt Bonyhád határában szerb és orosz banditákat, gyilkosságtól sem visszariadó, fegyveres ékszerrablókat állított meg és fogott el, szolgálaton kívül, pisztollyal a kezében. Féltő aggodása közepette, felesége, kislánya, és a falujában mindenki, nagyon büszke volt a bátorságára. Ő azonban mást tart a rendőri munka értelmének. Szentül hiszi - mert megtapasztalta - , hogy a családi háborúskodást lecsillapítani nehezebb, mint megállítani a rablókat, és igazi teljesítménynek azt tartja, ha ismerősét - harag nélkül - meg tudja győzni arról, hogy nem ülhet az autó kormányához kocsmázás után. Szerinte fontosabb a falu, a közösség békéje, mint a bírság, vagy a megtévedt ember megszégyenítése. Ő ismeri a tételt: a jó rendőrség nem merev hatalmi szervezet, hanem a közösség részeként érzékenyen reagál az emberek ügyes-bajos dolgaira. Akárcsak Angliában, ahol a rendőrségi munka értékeit a következőkben jelölik meg: professzionalizmus, integritás, az erőszak minimális alkalmazása és a közösség szolgálata. Azt is fontosnak tartják, hogy a rendőri tevékenység járuljon hozzá az emberi közötti béke fenntartásához és a társadalmi harmóniához. Kérdezzünk meg egy rendőrt Magyarországon, hallott-e ilyesmit bárkitől is, és mit gondol egyébként ezekről a szavakról. Bizony a helyzet ebben a vonatkozásban is lehangoló: nálunk kisebbségben lévőkéről (legyen az bűnelkövető, homoszexuális, cigány, vagy hajléktalan,) fölényes gúnnyal, vagy gyűlölettől áthatva szokás „beszélgetni”. Hogy a kisebbségi lét kiszolgáltatott helyzetet jelent, hogy velük kapcsolatban szakmai kérdések merülnek fel, amelyeket tárgyilagosan, a szakmánkra valamint az emberre vonatkozó tudományos ismeretek és törvényes előírások szerint meg kell oldani, fel sem merül.

A testületen belüli bizalomhiány is sokirányú. A parancsnok-beosztott viszonyban is felleljük oda-vissza. A vezetők kiválasztása nem nyilvános, indoklást nem kap a közösség a főnöke mellé. A (sokszor váratlan) leváltások, „menesztések” háttere a pletykákban is zavaros. A rendőr – munkaköréből és szerepéből adódóan – mindentudónak érzi magát. (Ez a Rendőrtisztviselői Főiskola III. évesei magatartásán is érződik: már mindent ismernek, újat senki nem tud nekik mondani szakmáról, emberi életről és viszonyokról.) Néhány éve Denis Szabó találkozott hazai rendőri vezetőkkel: kifogástalan vendéglátók voltak, készséggel informálták a kriminológus professzort szervezetükről, helyzetükről. Ők maguk azonban semmire nem voltak kíváncsiak: mit tudhat a Nemzetközi Kriminológia Társaság egykori elnöke, számtalan – magyarul is megjelent – kriminálpolitikai mű szerzője, a világutazó, aki sok rendőrség működését ismeri alaposan, ez a legkevésbé sem érdekelte őket. Denis Szabó utóbb találóan jegyezte meg: a magyar rendőrök jóllakottak, mindent tudnak már.

A rendőr, mint munkaerő közismerten rossz helyzetben van: már két ombudsmani vizsgálat is megállapította, hogy valósággal kizsákmányolják, feltétel nélkül követelnek tőle és nincsenek

tekintettel személyes szükségleteire (magánélet, testi és mentális karbantartás, stb.). Nincsenek rendőregyletek, társas kapcsolati szinterek, nincsenek ápolható hagyományok, szokások. A rendőrember meglehetősen atomizáltan létezik, pedig szennyező környezetben, csábító hatásokkal körbevéve dolgozik. Nincs felette segítő kontroll, munkáját, személyisége alakulását nem segíti szupervízió. A bűnnel a kapcsolata távolról sem rendezett: általános, hogy a rendőr a bűnt és a bűnelkövetőt gyűlöli, miközben ő maga gyakran és büntetlenül megengedhet magának különféle normasértéseket. A bűnt nem közösségi terméknek, hanem egyéni morális defektusnak tartja, érzelmeit szabadon engedi, ezzel pedig feleslegesen koptatja magát, a keze közé került klient pedig emberi méltóságában megalázza, és egyáltalán nem kivételesen fizikai valóságában is bántalmazza.

A testületen belüli és a testületek közötti bizalomhiány a teljesítménymérés szinte kizárólagos statisztikai (ERÜBS) módszerének köszönhető. Ennek káros hatásairól (csalásra késztet, tisztességtelen versenyre kényszerít) már évtizede nyilvános disputa folyik, változásról nincsenek híreink. A legnagyobb munkaérték, az információ: visszatartása, önző felhasználása mindennapos.

A bizalomhiány tehát lappangva és nyíltan, de számos jellel mutatkozik a magyar rendőrségen és annak működésében. Az okok szerteágazóak, ám ezzel együtt is állítjuk, hogy lényegét tekintve az ember és az állam viszonyáról van szó, vagyis, hogy melyik az előbbre való. (Lásd erről Albin Eser gondolatait: „A helyes rangsor: ember – állam! Az államnak az embert kell szolgálnia, mégis bizonyos fokig felette áll, amikor békéltet vagy kártalanít, akkor is. Szükségesek-e a tilalmak, a szankciók a közösség működéséhez? A konfliktusok elkerülhetetlenek, az erősebb megfékezése jogos igény: a konfliktus azonban az állam működése révén elszemélytelenedik, a felelősség(érzet) elenyészik – a büntető hatalom öncélúvá válik. Az állam önmagát is védi, valóságos szentséggé válik, ugyanakkor az állam szolgáját (a tisztviselőt) onnipotencia érzés keríti hatalmába, miközben tudja, hogy korlátozott eszközök birtokában van. A gyanúsított az eljárás (személytelen) tárgya lesz, a sértettet a konfliktusból kirekesztik – főszereplő az eljáró hatósági ember lesz, a sértett pedig csalódott! Minél erősebbek az állami jogosítványai a polgárok viszonylatában, annál erősebb kontroll kell!”)

Mindez pedig nem pusztán elméleti, hanem nagyon is gyakorlati kérdés. Ennek a viszonyoknak a tisztázatlansága, a problémák ki nem beszélése, nevezetesen, hogy ma a magyar társadalom valójában milyen rendőrséget szeretne, ez a bajok eredeti forrása. Tartanuk kell attól, hogy a „védeni és szolgálni” jól ismert szlogen tartalma felettébb bizonytalan, biztosan mást gondol erről a polgár és a hatósági ember. Így aztán nem lehet csodálkozni azon, hogy nincs megfelelő, mindenki által elismert eredmény, hatás a bűnözésre, a közbiztonságra, miközben sérülnek jogállami alapelvek és állampolgári jogok, de eredményezi azt is, hogy a rendőrség szervezetében diszfunkciók vannak, mellébeszélések és látványtervezés, végül, pedig maga a munkavégző ember, a szolgálatát teljesítő ember is rosszul jár, ritkán érezheti a jól végzett munka örömét, a valódi siker élményét.

Tudjuk, hogy súlyos szavak, megállapítások ezek, megérdemlik a visszautasítást, hisz általánosítanak, amint azt zokon vettük a rendőrtől magától is, amikor például cigánnyal szemben intézkedik. A szóba hozott jelenségek biztosan nem érvényesek az egész szervezetre, annak minden tagjára. Sőt, meggyőződésünk, hogy a rendőrök többsége fegyelmezett és tisztességes ember – kövessük is meg őket, bár ha ilyen jelenségekkel együtt tudnak élni, nem háríthatják el a felelősségüket - , mégis azt kell látnunk, hogy az egésznek a működése ilyen problémákat vet fel. Természetesen lehetne eredményekről, nagyszerű, akár hősi helytállásokról is értekezni, mégpedig ennél nagyobb terjedelemben. Most azonban a bizalomhiányról akartunk beszélni, ugyanis bármekkora teljesítményt képes lerombolni akár kisebb melléfogás is. Arról nem is beszélve, hogy ami a rendőr számára hiba vagy tévesztés, az azzal érintett számára súlyos sérelem lehet, ami kihathat az egész életére. Vegyük fontolóra: egy ország teljesítménye az egyének tevékenységéből tevődik össze, az egyének képességeit pedig befolyásolja, hogy milyen a közérzete, mint országlakónak. Lássuk be felmérhetetlen jelentőségét annak, ahogy az állam szolgájaként bánunk embertársainkkal: mindennél többet rombolunk igazságtalan, méltatlan bánásmóddal.